

РАЗНООБРАЗЯВАНЕ НА СЕЛСКОТУРИСТИЧЕСКИЯ ПРОДУКТ СЪС СЪВРЕМЕННИ УСЛУГИ

Иван Килимперов

*Аграрен университет – Пловдив, факултет „Икономика“, кат. „Туризъм“
4000 гр. Пловдив, България
e-mail: kilimperov@abv.bg*

DIVERSIFICATION OF RURAL TOURISM PRODUCT WITH CONTEMPORARY SERVICES

Ivan Kilimperov

*Agricultural University – Plovdiv, Faculty of Economics
4000 city of Plovdiv, Bulgaria
e-mail: kilimperov@abv.bg*

ABSTRACT

Considering the modern business conditions of non-price competition, which becomes more and more significant for the successful realization of a company, the quality of the product offered is of a crucial importance. To a large extent the quality of rural tourism product depends on the diversity it offers and the degree to which it satisfies the needs of contemporary tourists.

The main purpose of this report is formed on this basis: to bring out the opportunities for diversification of rural tourism product through introduction of contemporary tourist facilities. The aim is to offer such product structure that not only meets the modern tourists' requirements but also forms the wellness sought by everyone.

Key words: development, rural tourism, wellness.

В съвременните условия за успешното функциониране на фирмата на туристическия пазар, все по-голямо значение придобива неценовата конкуренция. Най-общо тя може да се възприеме като конкуренция, основана на качеството на туристическия продукт. Според най-често използваните дефиниции на качеството, качеството на туристическия продукт може да се приеме като свойства на продукта, задоволяващи човешки потребности.

В пълна сила това се отнася и за селскотуристическия продукт. Следвайки съвременните тенденции в поведението на туристите обаче, освен възможността за задоволяване на определени потребности, за да бъде селскотуристическия продукт качествен, от значение е и формата, в която се задоволяват тези потребности. В тази връзка, изискванията към качеството на селскотуристическия продукт могат да се разглеждат в две основни направления:

- 1) задължителни изисквания, които са законово определени;
- 2) пожелателни изисквания, които отразяват потребностите и очакванията на потребителите и са съобразени с философията на селския туризъм.

По отношение на развитието и предлагането на качествена услуга – първата група качествени изисквания отразяват предимно пространствените характеристики на туристическия обект и са свързани с неговата стандартизация и категоризация. Втората група качествени изисквания отразяват съвременните тенденции в поведението на потребителите и формират спецификата на съответния туристически обект. За да бъде качествен и търсен на пазара, селскотуристическият продукт трябва да отразява именно тези изисквания, а неговата философия налага определена форма на задоволяването на тези потребности.

Във философията на селския туристически продукт е заложена възможността за поглед назад, за връщане към миналото и изживяване на живота на други хора и култури. В това направление, българското село има уникални възможности за развитие на туристически услуги – богата култура и традиции, разнообразие от разговорни стилове, празници, интересна архитектура и пр. Всички тези услуги обаче се изчерпват сравнително бързо като атракция. Въпреки че запазват своето обаяние, романтика и особеното чувство, което създават у посетителя, необходимо е развитие на туристическата услуга. Целта е да се „внесе“ повече атрактивност на предлагания продукт, което кореспондира и с привличането на по-млади туристи и увеличаване на престоя.

Идеята е чрез предлагането на съвременни туристически услуги и атракции на село да се „актуализира“ селския туристически продукт, така че да отговаря на съвременните изисквания. **Задължително условие е обаче да се запазят традициите, националната култура и нормите на общуване и поведение** като основни елементи на предлагания продукт. В противен случай, новите услуги не биха отговаряли на основната философия на селския туризъм.

Добра възможност за осъвременяване на туристическата услуга на село е въвеждането на н.нар. „уелнес услуги“. В превод (от англ.) терминът най-често се определя като „да се чувствам добре“, или като „добро здраве (здравословно състояние)“. Следователно, в най-широкия смисъл на понятието, уелнес може да се възприема като туристическа услуга, водеща до висока степен на удовлетвореност и свързваща се с възможно най-висока степен на рекреация. В този смисъл – всяка туристическа услуга на село може да се възприема като уелнес, стига да удовлетворява посочените изисквания. Проблемът е, че всеки определя своя „уелнес“ строго индивидуално и т.нар. индивидуален подход при селския туризъм е трудно приложим. от една страна поради финансовите ограничения, а от друга – ограничените ресурси, с които разполага селото. Друг проблем са ограниченията, които поставя философията на селскотуристическия продукт – възможност за връщане в миналото.

Въпреки всичко, възможности за развитие на уелнес услугите на село има. Необходимо е от една страна да се формира продуктов асортимент, който от една страна да отговаря на потребностите от съвременни туристически услуги на основната група посетители на съответното селище, от друга – на финансовите възможности на собствениците на туристическите обекти. По-съществен проблем е осигуряването на необходимия баланс между традицията и иновацията. От една страна – задължително условие е консервирането и предаването на следващите поколения на традициите, обичаите и запазената национална (селска) култура, отразяващи се в облеклото на стопаните, нормите на поведение и общуване, използвания разговорен стил, предлаганите ястия и напитки, селскостопанските и други традиции икономически активните дейности, външния вид и обзавеждането на селската къща и пр.

От друга страна – необходимо е предлаганата т.нар. „съвременна“ туристическа услуга да се „впиши“ в цялостната „картина“ на селския туристически продукт. Въпреки че целта е модернизирание на туристическата услуга е **недопустимо** новите предложения да „изместват фокуса“ от традициите, да противоречат на основната концепция. Също така е недопустимо промените да бъдат отразявани в наименованието и архитектурата на туристическия обект.

За тази цел е необходимо те да бъдат предвидени още във фазана на дизайн на основната услуга. Според различни изследвания, с цел запазване на атрактивността на туристическия обект е необходимо на всеки 7 до 10 години да се изменя изцяло неговия дизайн. Въпреки че предлагането на автентичност не означава тотална изолация и отхвърляне на развитието, считам, че тази необходимост от тотална промяна **не се отнася за селскотуристическите обекти**, заложили като своя философия предлагането на автентична атмосфера на пребиваване и свързаните с нейната романтика услуги. Ето защо, още в процесите на проектиране на дизайн на основната услуга и на туристическия обект е

необходимо залагането на възможности за разнообразяване. По този начин от една страна ще се отрази динамиката в поведението на съвременните туристи, а от друга – бъдещите промени ще са съобразени с философията на селския туризъм и конкретните условия на териториална локализация на туристическия обект.

В тази връзка са налични някои възможности, които отразяват описаните по-горе условия. От друга страна – необходимо и адаптирането на услугата към съответните условия: 1) адаптация към средата; 2) адаптация към потребителите.

Изхождайки от нарасналото значение на здравето като ценност, една от възможностите е предлагането на здравни услуги в селския двор¹. Поради ограничените финансови възможности е необходимо прилагането на услуги, които не изискват специализирана материално-техническа база и провеждането им да се осъществява без необходимост от наблюдение на медицински персонал. Такива могат да бъдат:

- ходене по трева на бос крак;
- обливане на вода с различна температура на двора;
- „весела лятна баня“;
- ходене бос по „каменен килим“, конструиран от подбрани по големина и форма камъчета;
- различни форми на медитация и други.

Към здравните и уелнес услуги може да се причисли и възможностите, с които селата разполагат за здравословно хранене. Последното се свързва с наличието на храни с добри качествени и екологични характеристики. Съчетани по правилния начин, ястията на село могат да се превърнат в незаменима част от здравословното хранене на гостите. Храненето в селската къща и двор като процес чрез включването на цялата времева и обредна натовареност, освен здравословно, може да се превърне и в незабравима атракция за гостите.

Освен здравни, могат да се предлагат и някои спортни услуги. В по-голямата си част те могат да са насочени към децата, като целта е по-пълното ангажиране на вниманието им. Постига се от една страна двигателна активност и навлизане на спорта в ежедневието, а от друга се осигурява повече свободно време за родителите.

При наличие на обяден кон или магаре в двора (може и в селото) може да се предлага лечебна езда, както и езда за забавление.

Друг елемент от уелнес услугите на село могат да бъдат различните процедури, свързани с разкрояване и повдигане на тонуса. Като такива на село са възможни: АРОМА терапия, масажи, билкови маски и други подобни. В основата на предлагане на подобни услуги стои наличието на определени билки и необходимите познания за тях и приложенията им.

Незаменима част от уелнес услугите е забавлението и духовното израстване. За тази цел е възможно „издирването“ на някои стари и забравени традиции и обичаи и тяхното възстановяване. Може да се приложи и чуждестранният опит и „измислянето“ на нови празници и атракции с туристически цели. Основната цел е стимулиране на културното предприемачество.

Добро решение е и развитието на уикенд туризма. Към настоящия кратките почивки са все по-предпочитани. Налице е и тенденция към увеличени уикенд почивки с решение на работодателите или законодателните органи. Предимството е в краткия престой – до две нощувки (в масовия случай), поради което новата среда по-трудно би се изчерпала като атракция.

¹ Вж. Станков, Владимир, Гергана Станкова-Данева. Аграрен туризъм. Пловдив, акад. изд. на Аграрния университет, 2008.

На края, но не на последно място – следва да се помисли за децата, пенсионерите и хората с по-специфични нужди (социални туристи²). Възможно е възстановяване на т.нар. „зелени училища“, в които децата ще имат възможност да се „докоснат“ до реалния свят, а не до неговия медиен образ. Преобразуването на грижите за растенията и животните в селския двор в детска игра учи към отговорност, любов към природата, хуманизъм, смиреност, колективен дух.

Приемането на пенсионери и социални туристи може да се осъществява със съдействието на съответните асоциации и клубове. Целта е те да се адаптират към динамичните промени в обкръжаващата среда и обществото. От друга страна – да се преодолеят стереотипите в обществото по отношение на тези групи туристи. Освен подготовка на собствениците и обслужващия персонал е необходимо и адаптирането на туристическите обекти към специфичните потребности и изисквания към средата на социалните туристи.

Развитието на „зелените училища“, съвместно с приемането на пенсионери и социални туристи в селскотуристическите обекти може да се разглежда и като възможност за преодоляване на сезонността в селския туризъм.

ЛИТЕРАТУРА

1. Станков, Владимир, Гергана Станкова-Данева. Аграрен туризъм. Пловдив, акад. изд. на Аграрния университет, 2008.

² Вж. Килимперов, Иван. Позициониране на уикенд туризма в крайградски и селски зони. Дисертация. Пловдив, 2009.